

Arbetsmiljö vid upphandling- ett sunt konkurrensmedel

Anna Sundén och Viveca Wiberg 2018-02-01

Osund konkurrens och upphandling

Upphandling en kritisk faktor:

- Stora värden
- Företag bryter mot lagar och regler för att få ekonomiska fördelar och vinna upphandlingar
- Offentlig upphandling bedöms vara ett särskilt riskområde när det gäller den organiserade brottsligheten (*rapport 2017, Myndighetsgemensam lägesbild om organiserad brottslighet 2018-2019*)

Osund konkurrens skadar

- Klart samband mellan osund konkurrens och dålig arbetsmiljö
- Kan handla om att arbetstagarna får omöjliga arbetstider, att de inte erbjuds skyddsutrustning, att de använder produkter eller maskiner som är hälsofarliga, får inte den utbildning som krävs för arbetsuppgiften m.m.
- Brister i systematiskt arbetsmiljöarbete och systematiska brott mot lagar såsom arbetstidslagen indikerar risk för oskäligen arbetsvillkor i en bransch eller för en yrkeskategori (*ang. när det är behövt med särskilda arbetsrättsliga villkor enligt 17:2 LOU, Upphandlingsmyndighetens hemsida*)
- Skadar arbetstagare
- Seriösa företag/leverantörer får svårare att verka och riskerar att slås ut
- Kostsamt för samhället i form av sjukskrivningar, förlorade skatteintäkter m.m.

Redan vid upphandlingen skapas förutsättningarna för bra arbetsmiljö

En anbudsgivare är arbetsgivare för utförarna av uppdraget

- Anbudsgivaren, i egenskap som arbetsgivare, ska förebygga ohälsa och olycksfall i verksamheten genom att:
  - följa Arbetsmiljölagen (1977:1160) och arbetstidslagen (1982:673) och
  - bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete enligt AFS (2001:1) och andra föreskrifter som är relevanta för verksamheten
- Vet upphandlare att de kan efterfråga detta vid anbudsförfarandet?

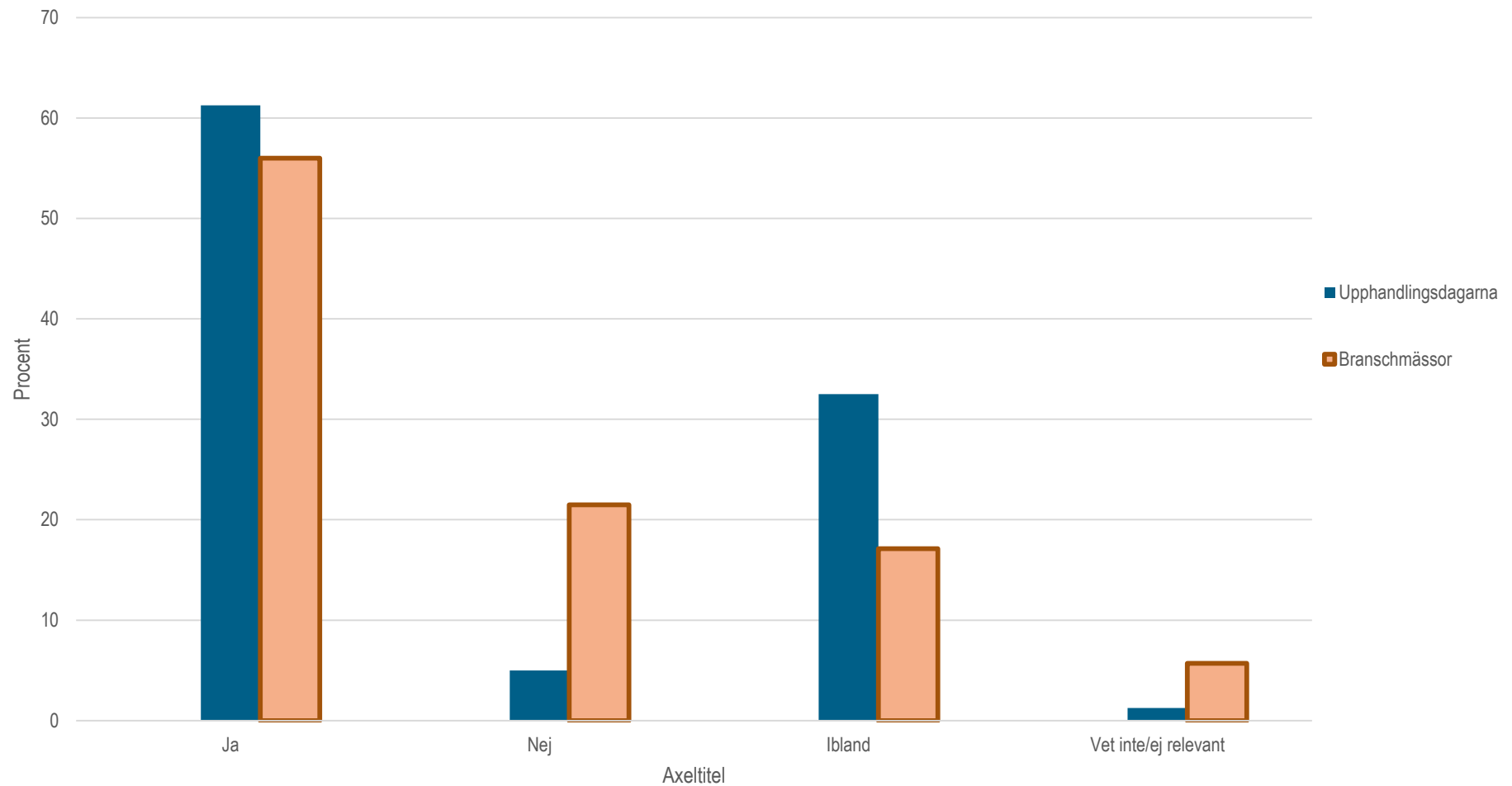

Arbetsmiljöverket ville ta reda på vad man vet, vill och kan göra...

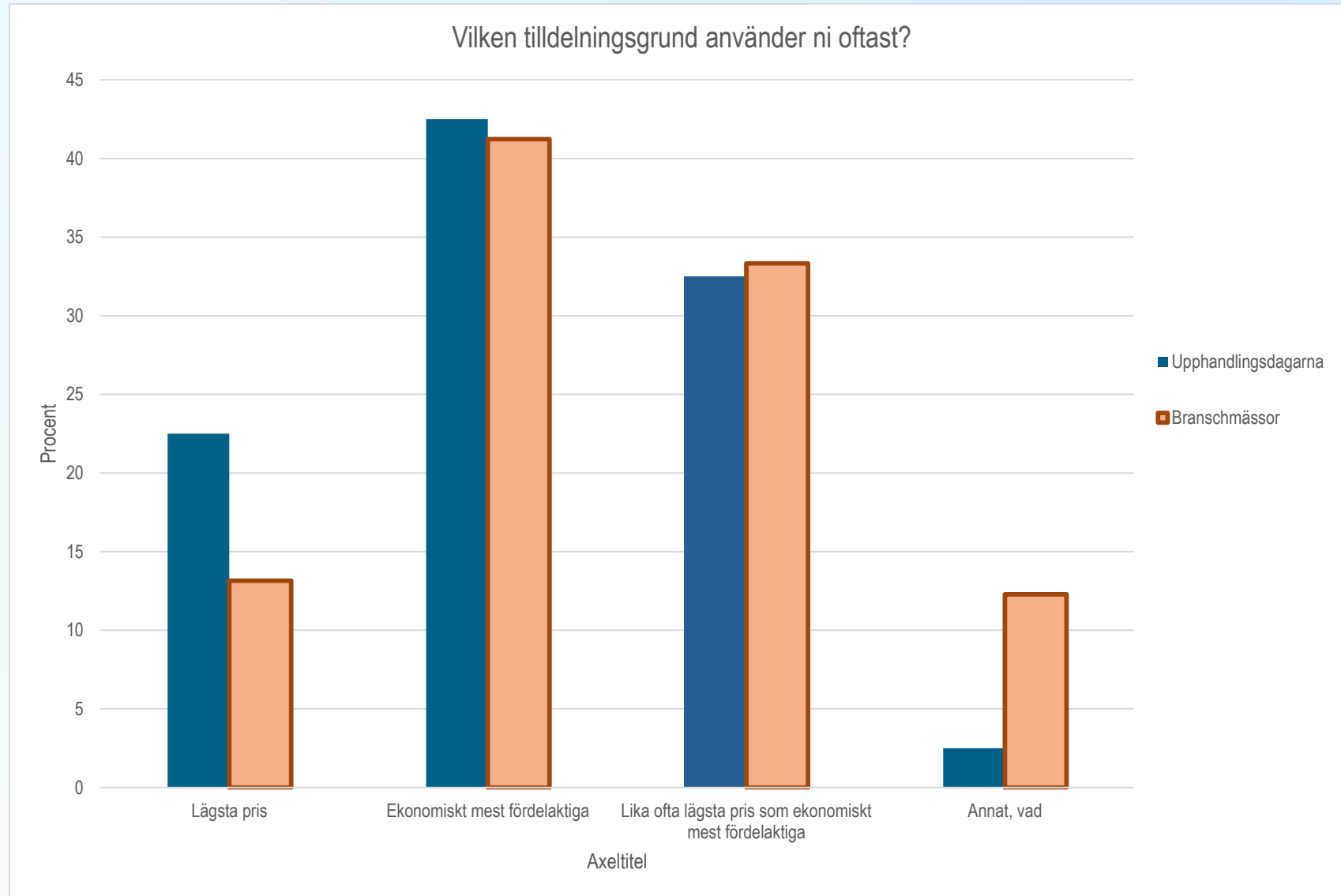
- Målgrupperna: **upphandlare/beställare**, anbudsgivare/arbetsgivare och arbetstagare
- Vi genomförde undersökningar på mässor under hösten 2016 – 2017 i vår monter
- Mässor:
  - **Elmia transportmässa**
  - **Upphandlingsdagarna**
  - **Restaurangmässa**
  - **Fastighetsmässa**
  - **Bygg- och VVS-mässa**
  - **Borgeby fältdagar**
  - **Elmässa**
- Totalt 947 intervjuer fördelade med ca 300 per målgrupp

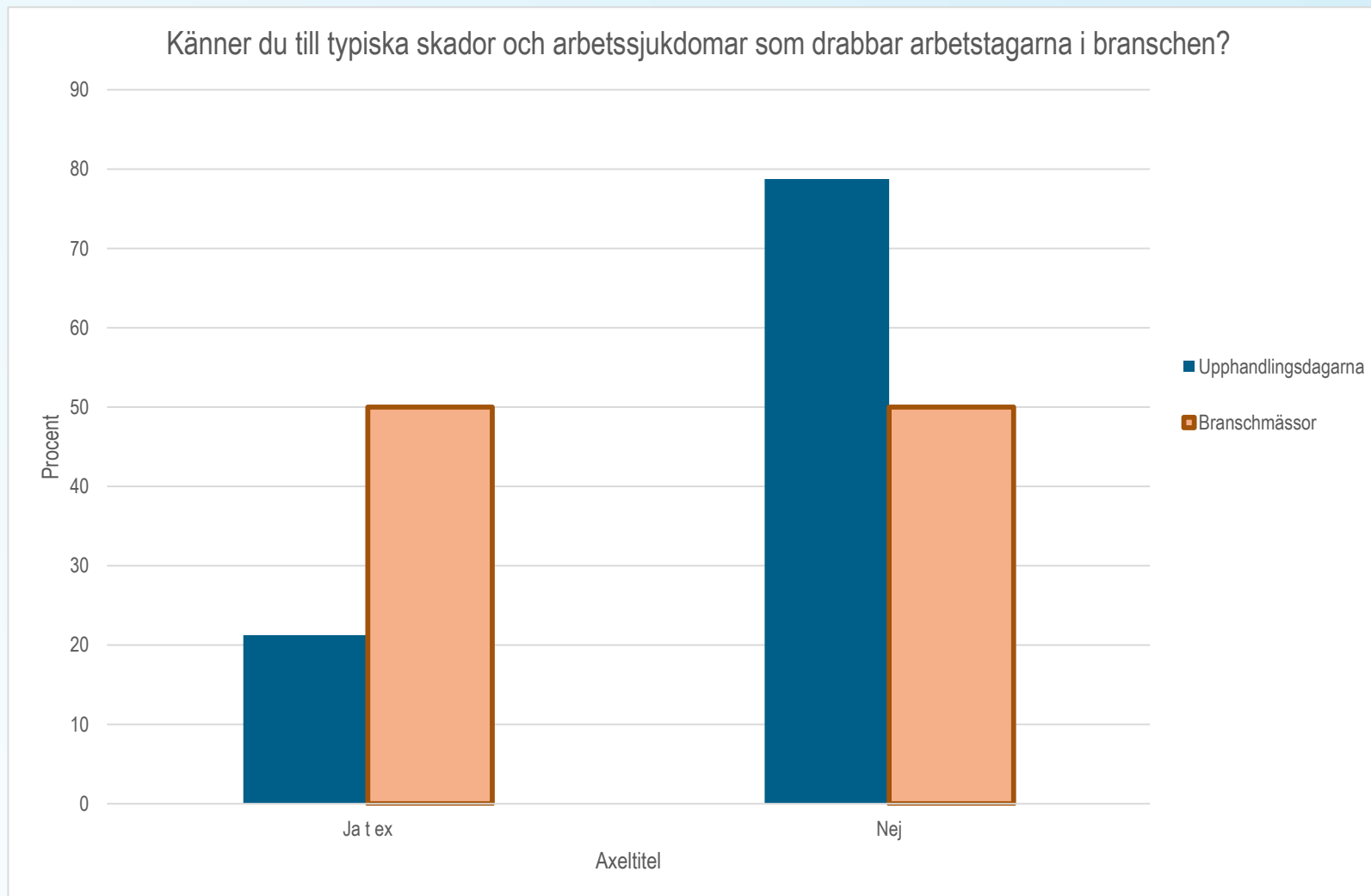
Har ni något möte/forum där ni diskuterar frågor som t ex utvärderingskriterier innan anbudet går ut till
anbudsgivare?

Vilken tilldelningsgrund använder ni oftast?

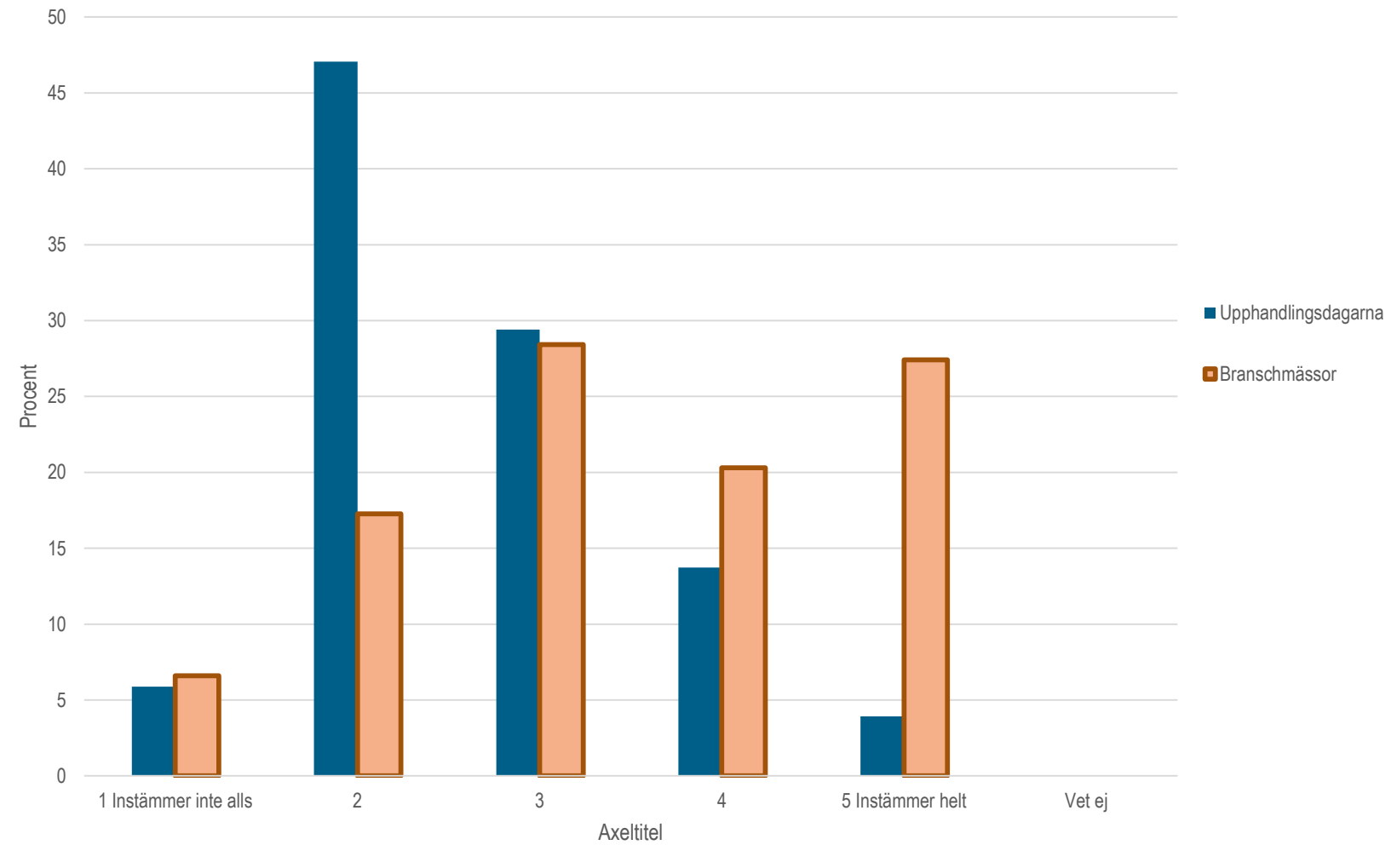

Känner du till typiska skador och arbetssjukdomar som drabbar arbetstagarna i branschen?

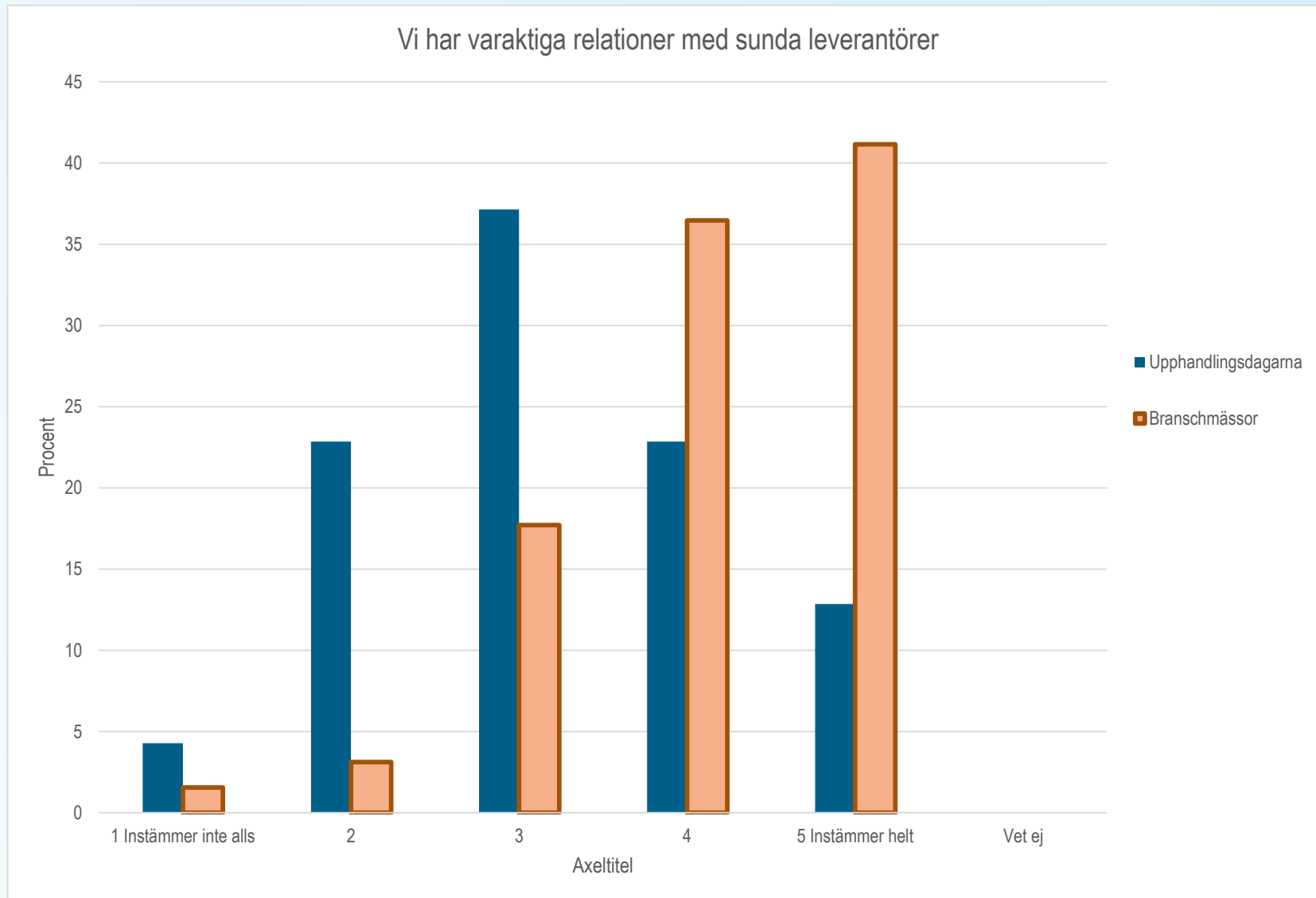

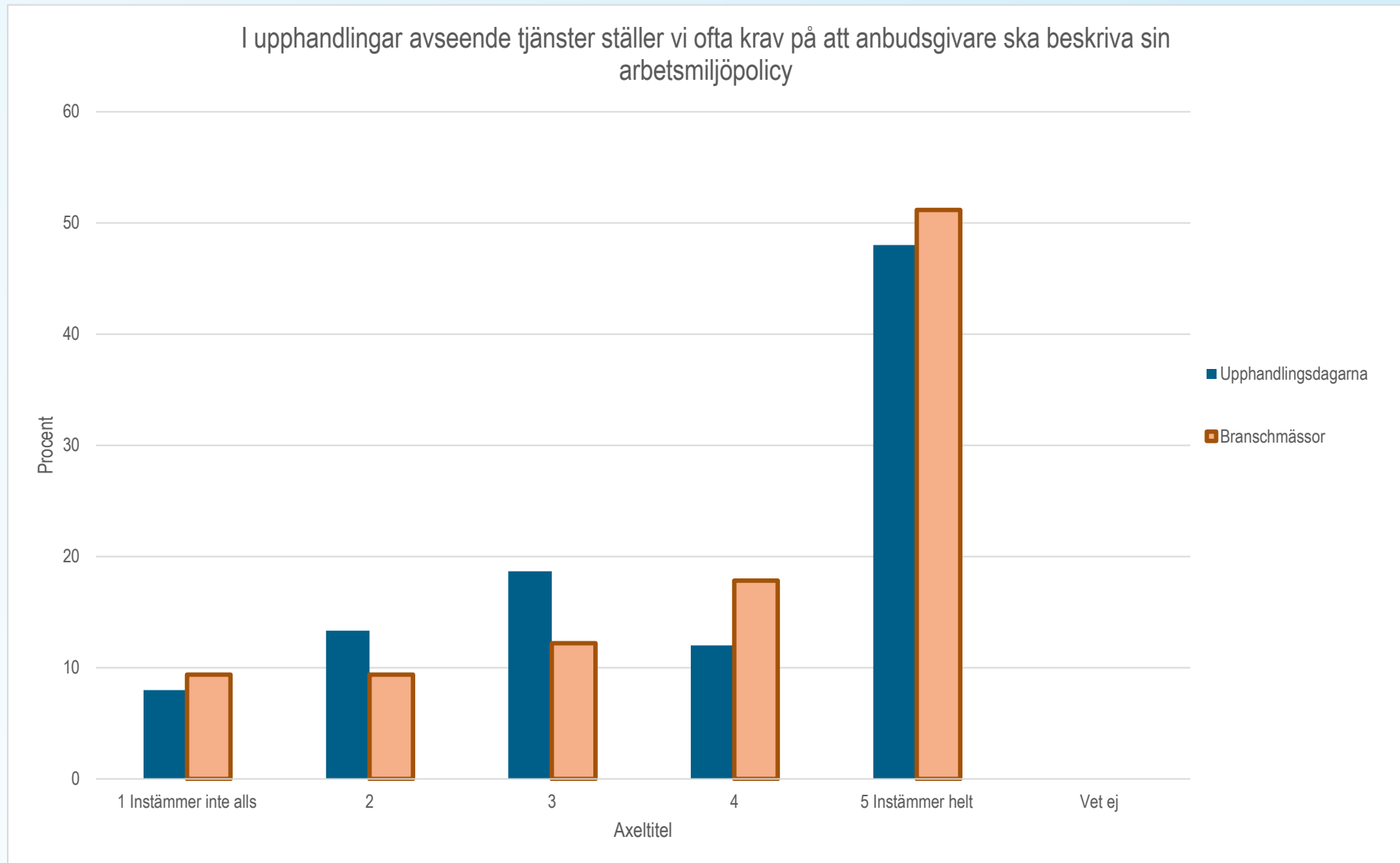
Det är ganska vanligt att företag i branschen inte fullt ut lever upp till gällande arbetsmiljökrav för att kunna erbjuda lägre priser i upphandlingar

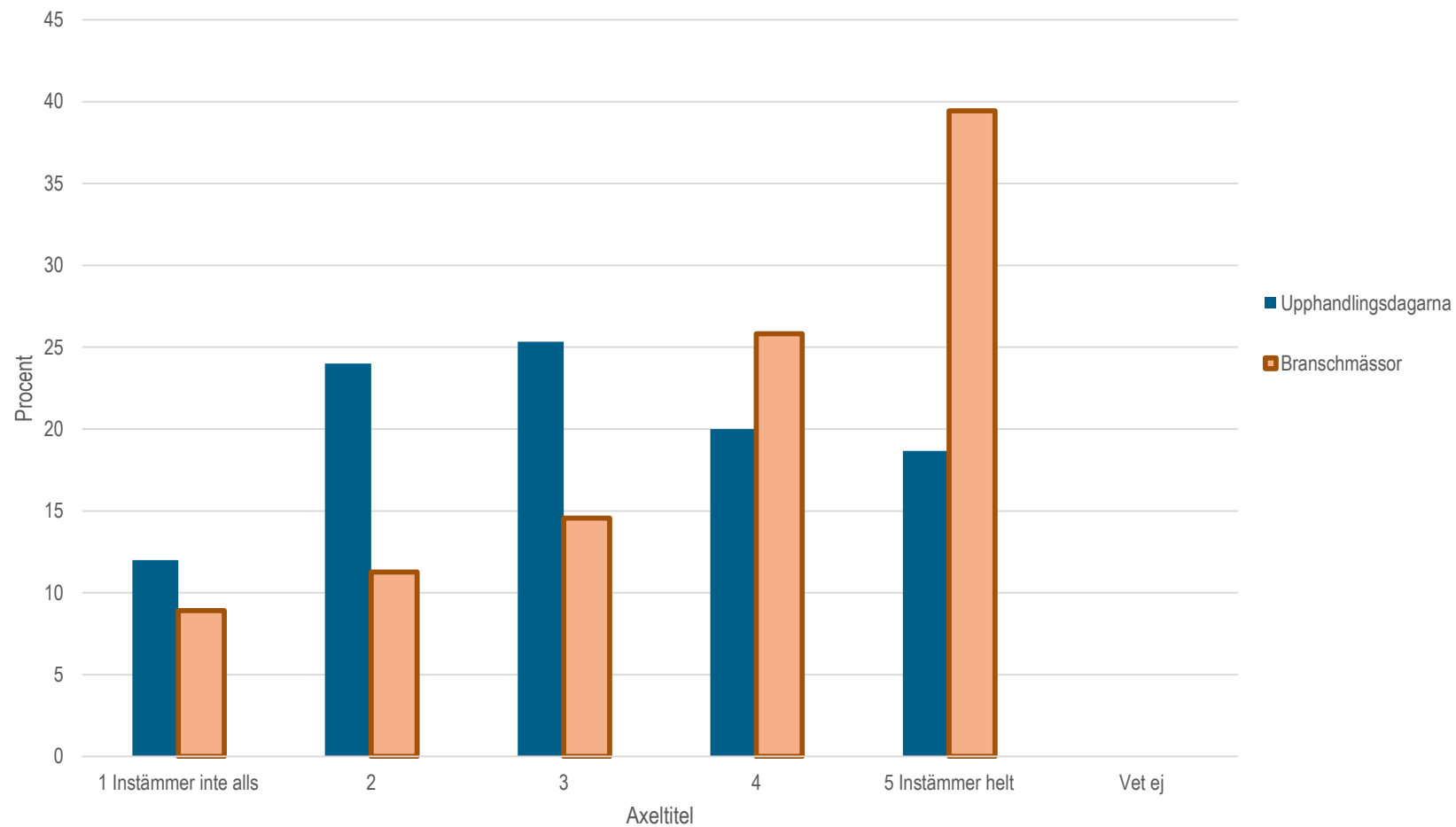
Vi har varaktiga relationer med sunda leverantörer

I upphandlingar avseende tjänster ställer vi ofta krav på att anbudsgivare ska beskriva sin arbetsmiljöpolicy

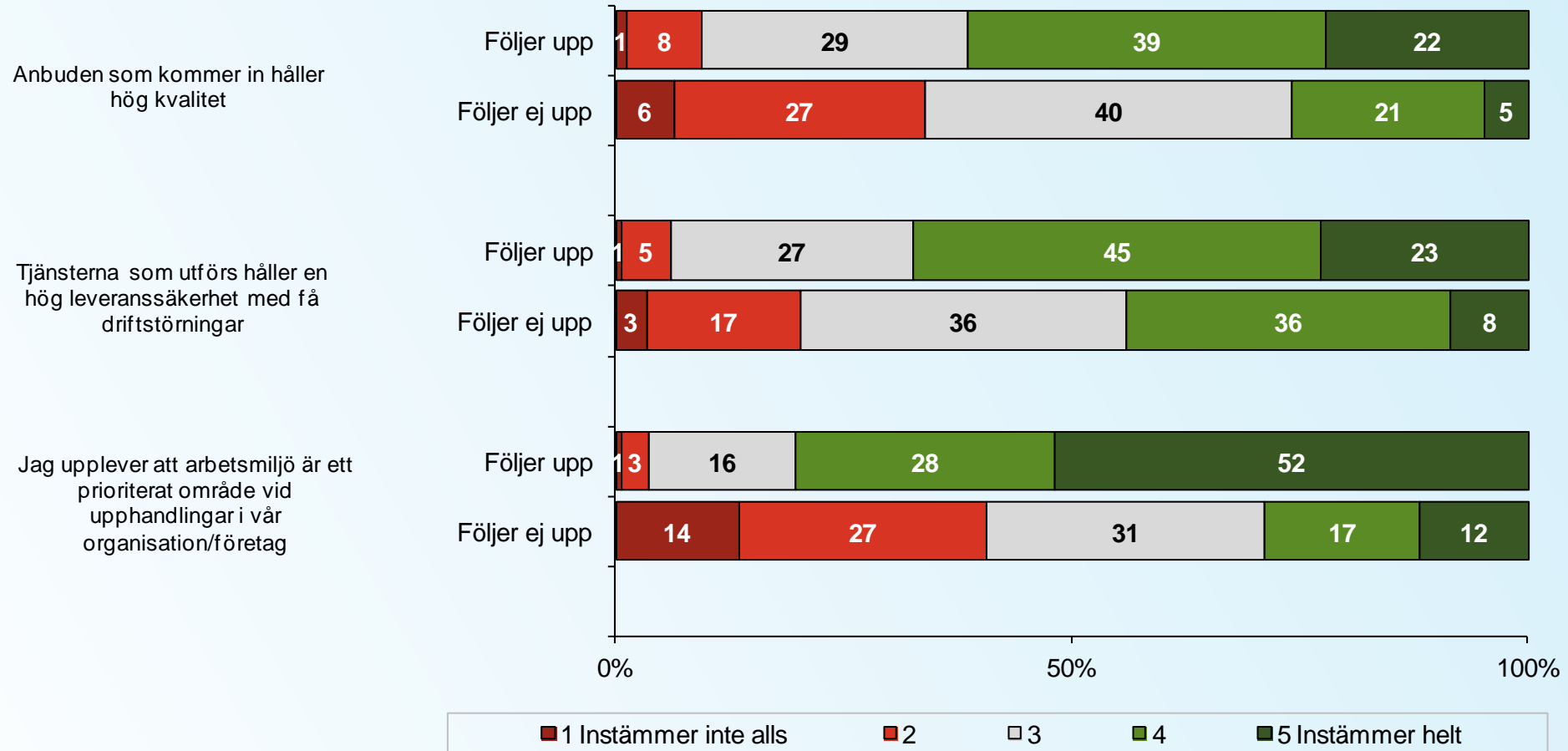

Vi följer upp så att upphandlat företag utför uppgifterna i enlighet med de policys de bifogat anbudet

Hur väl instämmer du i följande:

Vi följer upp så att upphandlat företag utför uppgifterna i enlighet med de policys de bifogat anbudet

Vem vill du ha som leverantör?

Genom att ställa arbetsmiljökrav vid upphandlingen, bidrar du till att:

- Arbetsmiljön blir bättre och säkrare för de som utför tjänsten som upphandlas
- Främja sund konkurrens mellan företag

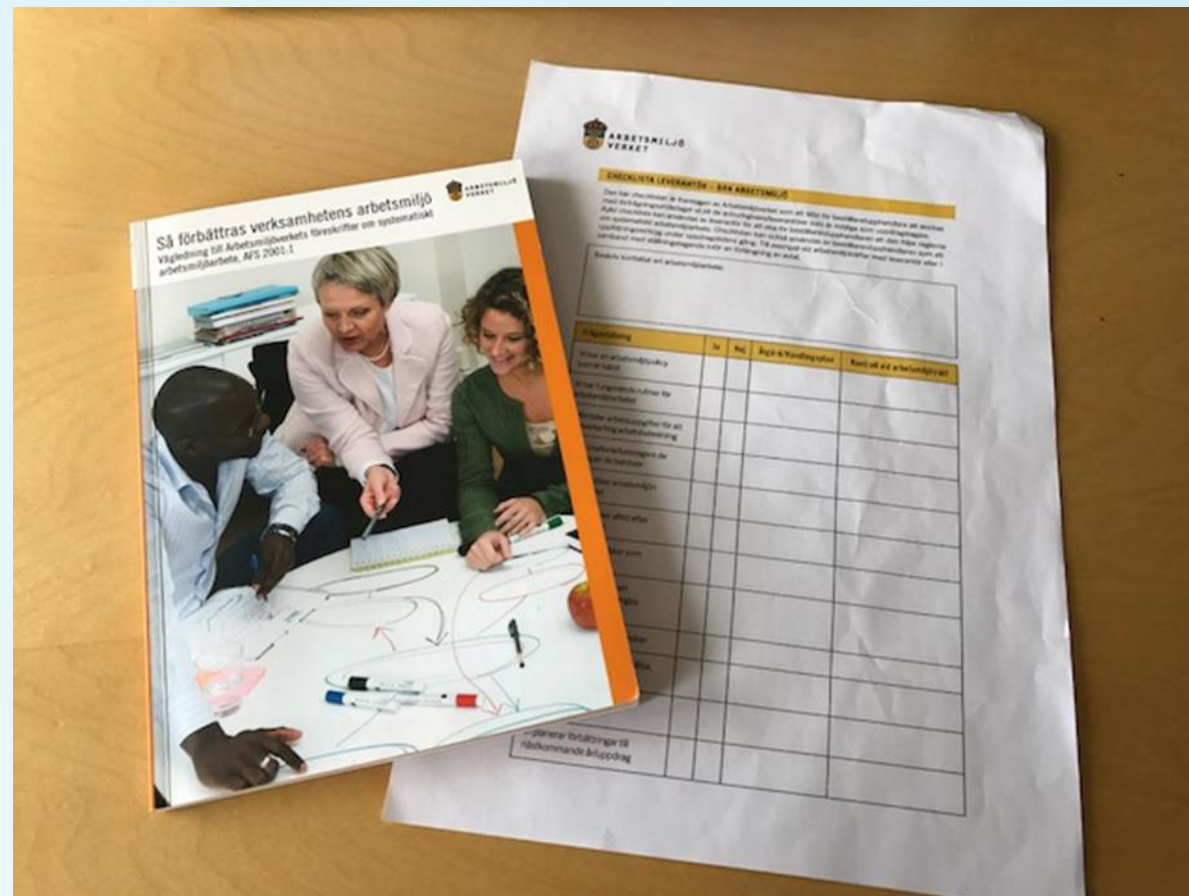
Dessutom kan du uppnå:

- Affärsrelationer med skötsamma företag
- Bättre kvalitet och resultat

Systematiskt arbetsmiljöarbete – checklista vid upphandling

- Arbetsmiljöpolicy
- Rutiner
- Uppgiftsfördelning
- Kunskaper
- Undersökning och riskbedömning
- Utreder orsaker till ohälsa, olyckor..
- Åtgärder och handlingsplan
- Lokala skyddsombud...
- Årlig uppföljning

Som upphandlare kan du informera leverantören om att de kan konkurrera med hjälp av SAM

- Genom att redovisa i anbudet hur de arbetar med sitt systematiska arbetsmiljöarbete i verksamheten visar företaget att
  - de arbetar med att förebygga arbetsolyckor och ohälsa.
  - företaget har kunskaper och kompetens för uppdraget, och
  - följer gällande lagar och regler

- Tack för att ni lyssnade!

- <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/arbeta-med-arbetsmiljon/upphandling-och-arbetsmiljo/>
- <https://www.youtube.com/watch?v=6YXvWJ1BhoU>

